

Avdelningen för Kunskapsstyrning

Samlad bild – resultatdiskussion utifrån resultaten för 2023 års lägesenkät

Vad säger den senaste lägesavstämningen om hur långt kommunerna har kommit i införandet av IBIC? Vilken positiv utveckling sker och vilka utmaningar kan ses?

Fler kommuner har kommit längre i användandet

Lägesavstämningen ger en bild av att fler kommuner som har infört eller påbörjat införande av IBIC har kommit längre i sitt användande i olika processteg. Detta möjliggör att kommunerna ännu mera kan dra nytta av arbetssättet. För att få en tydligare bild av värdet med IBIC kan vi behöva blicka tillbaka på de övergripande nationella syftena med arbetssättet som är att:

- stödja införande av ett gemensamt språk och kunskapssyn för att förstå och beskriva vad behov i den dagliga livsföringen är
- utveckla en ändamålsenlig och strukturerad dokumentation som utgår från en enhetlig och entydig terminologi
- möjliggöra uppföljning på individnivå av resultat
- stödja utveckling av en kunskapsbaserad socialtjänst

Finns rätt förutsättningar för strukturerad och ändamålsenlig dokumentation?

Hur kan då kommuner som har kommit längre i sitt användande dra nytta av dokumentationen enligt IBIC? Den ökade användningen av den strukturerade dokumentation hos handläggare och utförare kan underlätta att ändamålsenlig information delas och återanvänds för olika syften.

Exempelvis i individärendet för att följa individens utveckling och på verksamhetsnivå för att utveckla kvaliteten.

Återkommande kommentarer i lägesenkäten ger en bild av att det finns olika begränsningar i kommuners digitala verksamhetssystem för att kunna strukturera, återanvända och hämta ut uppgifter. Det är begränsningar som försvårar möjligheten att kunna följa individens utveckling över tid och att använda individuppgifter utifrån IBIC för sammanställningar, kvalitetsarbete och verksamhetsutveckling.

Med rätt förutsättningar i IT-stödet kan den strukturerade dokumentationen istället underlätta arbetet genom att vara användbar och effektiv. Det skulle exempelvis kunna resultera i minskad tidsåtgång vid dokumentationen i individärenden och göra det lättare att kunna lämna uppgifter till framtida nationella register.

Ytterligare perspektiv på frågan om kommuner har rätt förutsättningar för strukturerad och ändamålsenlig dokumentation enligt IBIC, är att se på området i ett större sammanhang. Inga uppgifter utifrån IBIC inhämtas idag in på nationell nivå, eftersom dessa uppgifter inte omfattas av den officiella individbaserade statistiken. Det innebär att kommuner har möjlighet att välja hur, i vilken omfattning och för vilka verksamheter man inför IBIC som arbetssätt och stöd för dokumentation. Det gör att det runtom i landet kan skilja sig åt vilka uppgifter som samlas in och dokumenteras. I betänkandet till den nya socialtjänstlagen lyfts att en utvecklad nationell statistik är en viktig del i arbetet för att nå en kunskapsbaserad socialtjänst. Det handlar om att sätta fokus på att följa upp vilka insatser som beviljats och att insatsernas resultat blir synliga. Just nu pågår en utredning hos regeringen för att se över hur den nationella statistiken kan stärkas och utvecklas. Den ska vara klar senast den 1 juli 2024. Socialstyrelsen bidrar i utredningen genom att analysera kommunernas förutsättningar och behov inför införande av en socialtjänstdataregisterlag. Utifrån IBIC blir det angeläget att bevaka hur den strukturerade dokumentationen utifrån arbetssättet kommer vara användbar för kommunerna vid inhämtande av nationell statistik.

Ökat intresse för att använda uppgifter utifrån IBIC för systematiskt kvalitetsarbete

Ett av de nationella syftena med IBIC är att stödja utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst. Att arbeta kunskapsbaserat är något som synliggörs i utredningen av en ny socialtjänstlag:

”Verksamhet inom socialtjänsten ska bedrivas i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet”

I en kunskapsbaserad socialtjänst är det viktigt med både forskning och lokal kunskap om olika målgruppers behov och om hur insatser fungerar och uppfattas av brukarna. Att bygga upp kunskap om den egna verksamhetens arbete med brukare är en central del av utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst. Ett verktyg för det är att arbeta med individbaserad systematisk uppföljning (ISU). ISU kan användas för att ta fram lokal kunskap om behov, insatser och resultat på gruppnivå för att ta reda på hur socialtjänstens arbete fungerar och utveckla den.

Den senaste lägesavstämningen och jämförelse över tid visar att det fortfarande är få kommuner som använder individuppgifter utifrån IBIC för sammanställningar och verksamhetsutveckling. En positiv utveckling kan dock ses över de senaste åren eftersom användandet ökar och stadigt går framåt i alla verksamhetsområden.

Eftersom ISU utgår från uppgifter på individnivå så underlättas ISU om uppgifterna om enskilda i verksamheten dokumenteras strukturerat. Den strukturerade dokumentationen enligt IBIC skulle härmed kunna ha en central roll i en kunskapsbaserad socialtjänst. Den strukturerade dokumentationen gör det möjligt att följa individens utveckling över tid och ger underlag vid val av insatser och arbetssätt. Men den kan också bidra till kunskap för att utveckla kvaliteten i verksamheten.